

Accountantsverslag 2022

Gemeente Valkenburg aan de Geul

3 juli 2023

Aan de gemeenteraad van
Gemeente Valkenburg aan de Geul
Geneindestraat 4
6301 HC Valkenburg aan de Geul

Heerlen, 3 juli 2023

Betreft: accountantsverslag 2022

Geachte leden van de gemeenteraad,

U hebt ons opdracht gegeven de jaarrekening 2022, welke onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders is opgesteld, te controleren. Onze belangrijkste bevindingen voortvloeiend uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden vindt u in het accountantsverslag bij deze brief.

Onderdelen en reikwijdte accountantsverslag

Dit verslag vat onze belangrijkste bevindingen vanuit onze accountantscontrole samen. Daarnaast gaan wij nader in op een aantal formele aspecten die samenhangen met onze controlewerkzaamheden.

Onze bevindingen vloeien voort uit onze werkzaamheden als onderbouwing van ons oordeel. Deze werkzaamheden zijn gericht op het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening en zijn derhalve niet primair gericht op het onderkennen van alle aandachtspunten in de administratieve organisatie en interne beheersing, inclusief de procedures die zijn gericht op de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde informatiesystemen.

Verder is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van mogelijke onregelmatigheden, waaronder fraudes. Hadden wij een specifiek onderzoek ingesteld, dan waren ons mogelijk aanvullende zaken ter kennis gekomen die wij zouden hebben gerapporteerd.

Wij streven ernaar om belangrijke tekortkomingen of aandachtspunten niet op zichzelf maar altijd met een passende oplossingsrichting aan u te rapporteren. Uiteraard zijn wij bereid om u verder te begeleiden in het realiseren van oplossingen rondom belangrijke aanbevelingen of aandachtspunten.

Wij bedanken de medewerkers van uw organisatie voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot slot

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest. Graag bespreken wij dit verslag met u. Mocht u op enig moment nog nadere vragen hebben over de inhoud van dit verslag, neem dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,
RSM Netherlands Accountants N.V.

drs. S.J.M. Prevoo RA

INHOUD

1. Samenvatting	5
Controleverklaring	
Onafhankelijkheid	
Gehanteerde normenkader	
Goedkeurings- en rapporteringstoleranties	
Evaluatie van ongecorrigeerde controleverschillen	
2. Belangrijkste controlebevindingen	8
Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen	
Werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van geïdentificeerde significante risico's	
Wet normering topinkomens (WNT)	
Overige bevindingen	
3. Analyse van de jaarrekening	17
Ontwikkeling van balansverhoudingen	
Resultaat boekjaar en financiële positie	
Weerstandsvermogen	
Financiële rechtmatigheid	
4. Overige elementen	22
Frauderisicofactoren	
Continuïteit	
Geautomatiseerde gegevensverwerking	
Single information Single audit (SiSa)	
Rechtmatigheidsverantwoording	

De strekking van de controleverklaring is goedkeurend voor getrouwheid en heeft een oordeel met beperking voor rechtmatigheid.

Er is geen bedreiging geconstateerd ten aanzien van de onafhankelijkheid van RSM jegens de gemeente Valkenburg aan de Geul.

1. SAMENVATTING

Controleverklaring

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening 2022 heeft een goedkeurend oordeel voor getrouwheid en heeft een oordeel met beperking voor rechtmatigheid. De oorzaak voor het oordeel met beperking voor rechtmatigheid is hoofdzakelijk gelegen in geconstateerde aanbestedingsonrechtmatigheden.

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2022 van de gemeente Valkenburg aan de Geul en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen.

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid (objectiviteit) is naast vakbekwaamheid één van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Nederlands recht, waaronder de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereist daarom dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Binnen RSM Netherlands Accountants N.V. (hierna: RSM) kennen wij aantal waarborgen die specifiek zijn opgezet om onze onafhankelijkheid te borgen. Periodiek wordt door ons de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften en de daarbij behorende waarborgen beoordeeld. Daarnaast moeten onze professionals jaarlijks, alsmede per individuele opdracht, hun onafhankelijkheid schriftelijk bevestigen.

RSM is onafhankelijk van de gemeente Valkenburg aan de Geul en, voor zover bij ons bekend, heeft er zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid. Ons zijn geen relaties bekend tussen RSM en haar zuster- en/of dochterondernemingen en de member firms van RSM International en de gemeente Valkenburg aan de Geul, die naar ons professioneel oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Wij hebben de aard van de door ons uitgevoerde non-assurance dienstverlening geëvalueerd en geconcludeerd dat er geen sprake is van werkzaamheden die niet zijn toegestaan op basis van de van toepassing zijnde onafhankelijkheidsregels.

Geen verhoogd risico geconstateerd inzake volledigheid normenkader. Het normenkader is niet getoetst door een onafhankelijke derde.

De goedkeuringstolerantie is gebaseerd op de werkelijke lasten. De rapporteringstolerantie is overeenkomstig het controleprotocol.

Gehanteerde normenkader

In het normenkader 2022 zijn geen afwijkingen van materieel belang geconstateerd. Naar wij hebben kunnen vaststellen wordt geen verhoogd risico gelopen dat niet wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving. Daar waar het SiSa betreft wijzen wij op het specifieke karakter van voorbereiding en controle. Het normenkader is niet door een onafhankelijke derde getoetst op volledigheid. Dit neemt niet weg dat, op basis van de kadernota rechtmatigheid, de volledigheid van het normenkader de verantwoordelijkheid van de gemeente Valkenburg aan de Geul is. In de bevestiging bij de jaarrekening wordt expliciet gevraagd naar een bevestiging ten aanzien van de volledigheid van het normenkader.

In het huidige normenkader hebben wij vastgesteld dat er in een enkel geval sprake is van verouderde regelgeving. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing van onze werkzaamheden of bevindingen bij de uitvoering van onze werkzaamheden.

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Een fout wordt als materieel beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, de (economische) beslissingen en/of acties die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen, zouden hebben beïnvloed. Onze werkzaamheden zijn erop gericht een redelijke mate van zekerheid te verschaffen dat fouten en onzekerheden die het door ons vastgestelde materialiteitsniveau te boven gaan of die kwalitatief materieel zijn, tijdens de accountantscontrole worden gesignaleerd. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie (materialiteit) en rapporteringstolerantie vast die de accountant bij de jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De door ons gehanteerde goedkeuringstolerantie is gebaseerd op de werkelijke lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves en is berekend op grond van de bepalingen in het controleprotocol 2022 van de gemeente Valkenburg aan de Geul.

De door ons gehanteerde toleranties, naar beneden afgerond op duizendtallen, zijn als volgt:

	Goedkeuringstolerantie		Rapporteringstolerantie
Fouten	1% van de totale lasten	€ 804.000	€ 50.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 2.412.000	€ 50.000

Aanvullend wordt vermeld dat een geconstateerde afwijking die kwalitatief relevant is, terwijl deze de rapporteringstolerantie niet overstijgt, in voorkomende gevallen ook wordt gerapporteerd.

Er is sprake van ongecorrigeerde controleverschillen. De geconstateerde rechtmatigheidsfouten overschrijden de goedkeuringstolerantie en zijn uit dien hoofde van invloed op de strekking van de controleverklaring.

Evaluatie van ongecorrigeerde controleverschillen

Onderstaand zijn de fouten en onzekerheden die de rapporteringstolerantie overschrijden schematisch weergegeven. Wij hebben drie fouten voor rechtmatigheid en twee fouten voor getrouwheid vastgesteld. Daarnaast is er sprake van een onzekerheid voor getrouwheid en rechtmatigheid.

De ongecorrigeerde controleverschillen inzake rechtmatigheid overschrijden de goedkeuringstolerantie en zijn daarmee van invloed op de strekking van de controleverklaring. Omdat de rechtmatigheidsfouten een omvang hebben tussen 1% en 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, leiden deze tot een oordeel met beperking ten aanzien van rechtmatigheid. De ongecorrigeerde controleverschillen zijn op de navolgende pagina's tekstueel nader toegelicht.

Uit hoofde van volledigheid en zorgvuldigheid vermelden wij dat onze controle met een hoge mate, maar geen absolute mate, van zekerheid is uitgevoerd, waardoor het mogelijk is dat tijdens onze controle niet alle fouten ontdekt worden.

Overzicht fouten en onzekerheden

Fouten	Getrouwheid	Rechtmatigheid
	€	€
Onrechtmatigheden bij de aanbestedingen	-	760.000
Afgrenzingsfout ten aanzien van overige lasten 2022/2023 (feitelijk en geprojecteerd)	128.000	128.000
Te vroeg verantwoorde investeringen (geprojecteerde fout).	102.000	102.000
Totaalbedrag fouten	230.000	990.000
Onzekerheden	Getrouwheid	Rechtmatigheid
	€	€
Onzekerheid ten aanzien van afrekening oude jaren Jeugdzorg	438.000	438.000
Totaalbedrag onzekerheden	438.000	438.000

Er bestaat een fout voor rechtmatigheid als gevolg van het niet voldoen aan de aanbestedingsregels ter grootte van € 760.000.

2. BELANGRIJKSTE CONTROLEBEVINDINGEN

Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen

Niet voldoen aan aanbestedingsregels

Wij hebben ter controle van het voldoen aan de Europese aanbestedingsregels op basis van een zogeheten spendanalyse diverse detailwaarnemingen uitgevoerd, waarbij is uitgegaan van de (vierjarige) gerealiseerde lasten per project per leverancier. Op basis van deze spendanalyse constateren wij een aantal fouten ten aanzien van het voldoen aan de van toepassing zijnde aanbestedingsregels, die wij navolgend nader toelichten.

Wij hebben voor twee opdrachten vastgesteld dat deze als werk zijn geclassificeerd, waardoor deze meervoudig onderhands zijn aanbesteed. Echter, betreffen de betreffende opdrachten een dienst, waardoor deze volgens de aanbestedingsregels Europees openbaar hadden moeten worden aanbesteed, hetgeen ertoe leidt dat niet aan de Europese aanbestedingsregels is voldaan. De bestedingen voor deze opdrachten in 2022 voor in totaal € 708.000 kwalificeren derhalve als onrechtmatig in relatie tot de van toepassing zijnde aanbestedingsregels. Volledigheidshalve merken wij op dat deze twee afwijkingen ook door de gemeente zelf zijn geconstateerd.

Voorts hebben wij vastgesteld dat een opdracht die Europees openbaar aanbesteed had moeten worden, onderhands is gegund. Op basis van de bestedingen in 2022 bedraagt de onrechtmatigheid € 52.000 voor deze opdracht.

Bovenstaande leidt tot een totale aanbestedingsonrechtmatigheid ter grootte van € 760.000.

Wij adviseren om op verschillende momenten gedurende het jaar toetsingswerkzaamheden uit te voeren ten aanzien van de cumulatieve bestedingen per leverancier waardoor ten aanzien van bestedingen die de aanbestedingsgrenzen dreigen te overschrijdingen tijdig actie ondernomen kan worden. Voorts benadrukken wij het belang om de documentatie gepaard gaande met aanbestedingen transparant te kunnen ontsluiten, zodat te allen tijde kan worden aangetoond dat aan de aanbestedingsregels is voldaan.

Er bestaat een fout voor getrouwheid en rechtmatigheid ter grootte van € 128.000 ten aanzien van een onjuiste periode-toerekening van lasten.

Er bestaat een fout voor getrouwheid en rechtmatigheid ter grootte van € 102.000 inzake de geprojecteerde fout ten aanzien van te vroeg verantwoorde investeringen.

Er bestaat een onzekerheid voor getrouwheid en rechtmatigheid ten aanzien van de verantwoorde afrekening oude jaren Jeugdzorg ter grootte van € 438.000.

Afwijkingen in de afgrenzing van lasten

Ten aanzien van de overige lasten hebben wij vastgesteld dat diverse inkoopfacturen niet aan het jaar zijn toegerekend. Wij hebben afwijkingen in de periodotoerekening vastgesteld voor een totaalbedrag van € 21.000. Omdat wij onze controlewerkzaamheden uitvoeren gebruik makend van steekproeven dient de geconstateerde afwijking vertaald te worden naar de gehele populatie. Rekening houdend met deze geprojecteerde fout leidt deze bevinding tot een totale fout ter grootte van € 128.000 voor getrouwheid en rechtmatigheid.

Te vroeg verantwoorde investeringen

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft in 2022 voor een bedrag van € 90.000 investeringen verantwoord die feitelijk in 2023 zijn geleverd en gefactureerd. De gemeente heeft de geconstateerde afwijking in de jaarrekening gecorrigeerd. Op basis van de in de uitgevoerde steekproef geconstateerde afwijking wordt deze fout vertaald naar de totale populatie als meest waarschijnlijke fout in de resterende populatie. Deze geprojecteerde fout bedraagt € 102.000 en is – daar dit een verwachte en geen feitelijke fout betreft – niet door de gemeente gecorrigeerd in de jaarrekening 2022. Uit dien hoofde kwalificeert deze geprojecteerde fout als ongecorrigeerd controleverschil.

Onzekerheid ten aanzien van de afrekening oude jaren Jeugdzorg

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft in 2023 van de centrumgemeente Maastricht de afrekening WMO en Jeugdzorg 2022 en de afrekening oude jaren ontvangen. De afrekening over oude jaren van centrumgemeente Maastricht toont een door de gemeente Valkenburg aan de Geul te betalen bedrag. De gemeente Valkenburg aan de Geul stelt zich echter op het standpunt dat zij een bedrag te vorderen heeft van de centrumgemeente. Als gevolg van dit verschil in standpunt is door de gemeente Valkenburg aan de Geul aan de centrumgemeente gevraagd om de afrekening te specificeren en te onderbouwen. Tot op heden is de gevraagde onderbouwing niet van de centrumgemeente ontvangen, omdat deze heeft aangegeven de onderliggende posten van de afrekening vooralsnog niet te kunnen verklaren. In 2023 wordt door centrumgemeente Maastricht een actie uitgevoerd waarbij op dossierniveau een analyse plaatsvindt van de daadwerkelijk af te rekenen positie. Hoewel wij de onderbouwing van het standpunt van de gemeente Valkenburg aan de Geul kunnen volgen, leidt het feit dat er tussen de gemeenten een verschil van inzicht bestaat over het af te rekenen bedrag tot een onzekerheid voor getrouwheid en rechtmatigheid omtrent deze balanspositie ter grootte van € 438.000.

Werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van geïdentificeerde significante risico's

Als onderdeel van de planning van de jaarrekeningcontrole hebben wij een risicoanalyse uitgevoerd, waarbij wij de significante jaarrekeningrisico's hebben geïdentificeerd. Significante jaarrekeningrisico's betreffen door ons geïdentificeerde risico's waar tijdens de jaarrekeningcontrole bijzondere aandacht aan wordt geschonken. In onderstaande overzichten rapporteren wij over de werkzaamheden die wij ten aanzien van deze significante risico's hebben verricht, alsmede de hieruit voortvloeiende bevindingen.

Doorbreking van de AO/IB door de leiding van de organisatie (management override)

Geïdentificeerde significant risico	Het management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Hoewel het risico dat het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt in sommige entiteiten groter is dan in andere, is het in alle entiteiten aanwezig. Als gevolg van de onvoorspelbaarheid van de wijze waarop het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, vormt dit een risico op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude en vormt het om die reden een significant risico. Dit betreft een vanuit de regelgeving verplicht frauderisico dat geadresseerd dient te worden tijdens de jaarrekeningcontrole.
Werkzaamheden	<p>Inzicht verkrijgen in het proces inzake het doorvoeren van memoriaalboekingen en het gegevensgericht toetsen van memoriaalboekingen.</p> <p>Inzicht verkrijgen in het betalingsproces en de mate waarin controletechnische functiescheiding is ingericht in het betalingsproces.</p> <p>Inzicht verkrijgen in de wijze waarop het schattingsproces is vormgegeven en het als onderdeel van de gegevensgerichte controlewerkzaamheden specifiek aandacht schenken aan materiële schattingsposten.</p> <p>Het verkrijgen van inzicht in en, waar nodig geacht, het toetsen van transacties met verbonden partijen.</p>

Bevindingen

Wij hebben inzicht verkregen in de gehanteerde dagboeken, alsmede de aard van de journaliseringen die op deze dagboeken plaatsvinden. Tevens hebben wij het bestaan van het proces omtrent het doorvoeren van memoriaalboekingen getoetst. Op basis van het inzicht in dagboeken en journaliseringen hebben wij voor de dagboeken waarop memoriaalboekingen plaatsvinden, onderzoek verricht naar de doorgevoerde memoriaalboekingen. Hier komen geen bijzonderheden of aandachtvragende bevindingen uit naar voren.

Op basis van een interview hebben wij begrepen dat een vierogenprincipe wordt gehanteerd in het betalingsproces en bij het wijzigen van crediteurenstamgegevens. Wij hebben echter vastgesteld dat de controletechnische functiescheiding in het betalingsproces voor de Rabobank niet systeemtechnisch wordt afgedwongen. Wij hebben aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd teneinde vast te stellen dat er geen onrechtmatige betalingen hebben plaatsgevonden als gevolg van betalingen aan eigen rekening door medewerkers betrokken in het betalingsproces, dan wel als gevolg van onrechtmatige wijzigingen in bankrekeningnummers van crediteuren.

Wij hebben inzicht verkregen in de wijze waarop de gemeente Valkenburg aan de Geul het proces ten aanzien van schattingen heeft vormgegeven. Wij hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van de schattingsposten waarvoor een materieel schattingsrisico is geconstateerd, zijnde de voorzieningen inclusief de debiteurenvoorziening. Hierbij hebben wij door middel van diverse detailwerkzaamheden aansluitingen gemaakt tussen de verantwoording en de meerjarenonderhoudsplannen, alsmede overige onderliggende brondocumentatie. Op grond van de uitgevoerde controlewerkzaamheden constateren wij geen materieel restrisico.

Wij hebben op basis van de door ons verkregen controle-informatie ten aanzien van de transacties met verbonden partijen geen bijzonderheden geconstateerd die specifieke aandacht behoeven.

Aanbestedingsrechtmatigheid

Geïdentificeerde significant risico	Indien een aanbesteding niet conform de juiste aanbestedingsvorm plaatsvindt, is dit achteraf zelden nog te repareren, waardoor afwijkingen veelal direct tot afwijkingen voor de rechtmatige besteding van middelen zullen leiden. Daarnaast kennen aanbestedingen een aantal 'grijze gebieden' (overschrijding raamovereenkomst, opknippen van opdrachten, quasi-inbesteding, et cetera) die tot complexiteit kunnen leiden.
Werkzaamheden	<p>Inzicht verkrijgen in het proces dat de gemeente heeft ingericht om te waarborgen dat de organisatie aangaande haar bestedingen voldoet aan de van toepassing zijnde aanbestedingsregels.</p> <p>Uitvoeren van een spendanalyse op de cumulatieve bestedingen over het huidige boekjaar en over de laatste vier boekjaren. Uit deze spendanalyse volgen deelwaarnemingen om vast te stellen dat de bestedingen hebben plaatsgevonden overeenkomstig de van toepassing zijnde aanbestedingsregels.</p>
Bevindingen	<p>Door middel van interviews en het uitvoeren van een lijncontrole hebben wij de opzet en het bestaan van het aanbestedingsproces zoals aanwezig binnen de gemeente Valkenburg aan de Geul vastgesteld. Hierbij constateren wij dat de procedure inzake het voldoen aan aanbestedingsregels aanscherping behoeft.</p> <p>Wij hebben zelfstandig een spendanalyse uitgevoerd op de cumulatieve bestedingen per leverancier voor het huidig boekjaar en de cumulatief over de afgelopen vier boekjaren. Tevens hebben wij diverse detailwaarnemingen gedaan waarbij wij voor bestedingen die de gemeentelijke of Europese aanbestedingsgrens overschrijden aansluiting hebben gezocht met de onderliggende aanbestedingsdocumentatie. Wij hebben omvangrijke afwijkingen geconstateerd ten opzichte van de Europese aanbestedingsregels. Voor de geconstateerde fouten dienaangaande verwijzen wij naar de toelichting welke is opgenomen in de paragraaf “Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen” van dit verslag.</p>

Getrouwe en rechtmatige verantwoording van lasten in het Sociaal Domein

Geïdentificeerde significant risico	<p>De decentralisaties binnen het Sociaal Domein (Participatiewet, WMO en Jeugdwet) hebben er in 2015 toe geleid dat gemeenten extra taken kregen toegewezen waar zij niet (optimaal) op waren voorbereid. Het Sociaal Domein is voor gemeenten heden ten dage geen onbekend terrein meer. Echter, wij onderkennen nog steeds een verhoogd jaarrekeningrisico ten aanzien van de lasten in het Sociaal Domein, veroorzaakt door onder meer het feit dat prestatielevering moeilijker dan bij reguliere inkopen kan worden vastgesteld en het feit dat de gemeente van een groot aantal partijen afhankelijk is voor haar (financiële) verantwoording. Het risico concentreert zich op dienstverlening ten aanzien van WMO en Jeugdzorg (bijvoorbeeld hulp bij het huishouden en begeleiding).</p>
Werkzaamheden	<p>Inzicht verkrijgen in de opzet en het bestaan van het beschikkingsproces zoals dit bij de gemeente is ingericht, alsook van het proces waarop de gemeente de prestatielevering door zorgleveranciers vaststelt.</p> <p>Aansluiting van de verantwoorde lasten met de verantwoording vanuit de gemeenschappelijke regeling en prestatieverantwoordingen van zorgleveranciers (voorzien van controleverklaringen).</p>
Bevindingen	<p>Door middel van interviews en het uitvoeren van een lijncontrole hebben wij de opzet en het bestaan van het uitbestede proces zoals beheerst wordt binnen de gemeente Valkenburg aan de Geul vastgesteld.</p> <p>Wij hebben zelfstandig de verantwoorde lasten aangesloten met de onderliggende specificaties en overige brondocumentatie afkomstig van derden. Tevens hebben wij de aansluiting vastgesteld met de verantwoordingen van centrumregelingen, welke voorzien zijn van een goedkeurende controleverklaring van de accountant van de centrumregeling. De door de accountant van de centrumregelingen uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben plaatsgevonden, uitgaande van de door ons via audit instructies voorgeschreven werkzaamheden en goedkeuringstolerantie die passend is voor de jaarrekeningcontrole 2022 van de gemeente Valkenburg aan de Geul. Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden constateren wij geen materieel restrisico ten aanzien van deze lasten. Voor de geconstateerde onzekerheid ten aanzien van de door de gemeente verantwoorde verplichting inzake afrekening oude jaren Jeugdzorg verwijzen wij naar de toelichting opgenomen in de paragraaf "Nadere toelichting van ongecorrigeerde controleverschillen".</p>

Wij hebben geen tekortkomingen geconstateerd ten aanzien van de verantwoording in het kader van de WNT.

Ten behoeve van het inzicht in aangegane verplichtingen en uitputting van budgetten adviseren wij een contractenregister en een verplichtingenadministratie in te stellen.

Wij adviseren om in het kader van administratieve transparantie de openstaande postenlijst crediteuren op te schonen.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording gecontroleerd. Wij melden dat wij geen tekortkomingen of afwijkingen in de WNT-verantwoording hebben geconstateerd.

Wij wijzen u voorts op het feit dat de verplichting geldt om de WNT-verantwoording openbaar toegankelijk op internet te publiceren voor een periode van tenminste zeven jaar, als onderdeel van de jaarrekening of desgewenst als apart document. De gegevens moeten vrij toegankelijk zijn en eenvoudig te vinden zijn. Wij geven uit dien hoofde in overweging om de WNT-verantwoordingen over de afgelopen jaren in een separate sectie op de website te presenteren.

Overige bevindingen

Contractenregister en verplichtingenadministratie

Evenals voorgaand jaar, benadrukken wij het belang van een contractenregister en verplichtingenadministratie teneinde de gemeente in staat te stellen op elk gewenst moment inzicht te verschaffen ten aanzien van de aangegane (meerjarige) verplichtingen op enig moment. Vorenstaande is mede ingegeven in het kader van actieve monitoring en sturing op rechtmatige uitputting van budgetten, alsook de relatie tussen aflopende verplichtingen in relatie tot het plegen van aanbestedingen.

Vorenstaande aanbeveling wordt onderschreven door onze constatering dat een huurovereenkomst na het verstrijken van de looptijd stilzwijgend is verlengd, waar het contract feitelijk een einddatum kent zonder optie tot stilzwijgend verlengen. Wij hebben vernomen dat de gemeente reeds corrigerende actie heeft ondernomen ten aanzien van deze huurovereenkomst.

Administratieve transparantie van crediteurenadministratie

De crediteurenadministratie van de gemeente dient als basis voor het inzicht inzake verplichtingen die de gemeente op basis van ontvangen facturen bij leveranciers heeft. Wij hebben geconstateerd dat in deze administratie crediteurenmutaties zijn opgenomen vanaf 2011. De subadministratie kent hierdoor een omvangrijk aantal mutaties dat niet meer van invloed is op het feitelijk openstaande saldo, hetgeen de administratieve transparantie niet ten goede komt. Uit dien hoofde adviseren wij om de openstaande postenlijst crediteuren op te schonen, waarbij factuurbedragen en betalingen worden afgeletterd, zodat enkel de openstaande facturen in de crediteurenadministratie resteren en een transparant inzicht in de opbouw van het crediteurensaldo ontstaat.

In het geval waar vergelijkbare separate opdrachten veelal aan één leverancier worden gegund, adviseren wij deze opdrachten in de vorm van een raamovereenkomst aan te besteden.

Wij adviseren uitdrukkelijk om terughoudend om te gaan met egalisereserves, daar reserves primair bedoeld zijn om geoordeelde middelen in te zetten ter dekking van incidentele bestedingen.

Wij adviseren om de ontwikkelingen ten aanzien van de regeling specifiek uitkering opvang ontheemden Oekraïne nauwgezet te volgen.

Aanbestedingen

Als onderdeel van onze werkzaamheden ten aanzien van aanbestedingen hebben wij vastgesteld dat de bestedingen bij een aantal leveranciers bestaan uit diverse separate opdrachten die vergelijkbaar van aard zijn. Omdat dit separate opdrachten betreffen, behoeven deze per opdracht niet te worden aanbesteed. Omdat deze opdrachten veelal aan dezelfde leveranciers worden gegund ontstaat de indruk van een *preferred supplier*. Wij adviseren om dergelijke opdrachten van vergelijkbare aard aan te besteden in de vorm van een raamovereenkomst.

Toepassing van egalisereserves

Als onderdeel van de bestemmingsreserves zijn bij de gemeente Valkenburg aan de Geul egalisereserves ingesteld. De gemeente heeft een aantal middelen geoordeeld, waarbij voordelen ten opzichte van de begroting worden toegevoegd aan deze egalisereserves. Deze reserves kunnen vervolgens in het geval van een nadeel ten opzichte van de begroting worden ingezet ter dekking van de betreffende activiteiten. Wij begrijpen dat de gemeente hiermee resultaatfluctuaties probeert te voorkomen. Wij benadrukken echter dat bestemmingsreserves niet zijn bedoeld als structureel egalisatie-instrument voor de exploitatie. Wij adviseren derhalve uitdrukkelijk om hier terughoudend mee om te gaan, omdat bestemmingsreserves primair bedoeld zijn om geoordeelde middelen in te zetten ter dekking van incidentele bestedingen.

Baten inzake opvang ontheemden Oekraïne

De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft via een specifieke uitkering een bijdrage ontvangen voor de bekostiging van de opvang van ontheemden uit Oekraïne. De door het Ministerie bijdrage op basis van normbedragen, overstijgen in het geval van de gemeente Valkenburg aan de Geul de gerealiseerde lasten. Wij wijzen in dit kader op de bekostigingsregeling welke onderliggend is aan deze bijdrage. Hierin is opgenomen dat de Staatssecretaris de uitkering uiterlijk op 31 december op het jaar dat volgt op het jaar van besteding vaststelt. Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk wat de Staatssecretaris gaat besluiten over deze regeling voor de situatie waarbij de normbedragen de feitelijke lasten overschrijden. Wij adviseren de ontwikkelingen ten aanzien van deze regeling nauwgezet te volgen.

Wij adviseren om aandacht te besteden aan de interne beheersing omtrent het tot stand komen van legesbedragen inzake omgevingsvergunningen.

Verlofsaldi inzake verlofsparen zijn vooralsnog niet gelabeld. De gemeente heeft op basis van een analyse een voorziening verlofsparen gevormd. Wij adviseren jaarlijks tijdig een uitvraag onder medewerkers te laten plaatsvinden om een zo exact mogelijke inschatting van de voorziening verlofsparen te bewerkstelligen.

Berekening legesbedrag omgevingsvergunningen

Tijdens de uitvoering van de controlewerkzaamheden ten aanzien van de legesopbrengsten inzake omgevingsvergunningen, hebben wij voor één legesbrief vastgesteld dat een foutieve berekening van de leges is gehanteerd. Ofschoon de geconstateerde afwijking zeer beperkt van omvang is, benadrukken wij het belang van het hanteren en in rekening brengen van de juiste legesbedragen op basis van de bouwkosten en actuele legestarieven. Wij adviseren derhalve om de interne beheersing rondom het opstellen van legesbrieven aan te scherpen met specifieke aandacht voor de toetsing van de gehanteerde tarieven en berekende legesbedragen.

Voorziening verlofsparen

Met ingang van 1 januari 2022 hebben werknemers van decentrale overheden op grond van de CAO Gemeenten de mogelijkheid om deel te nemen aan verlofsparen. Het saldo verlofsparen verloopt niet, hetgeen als implicatie heeft dat voor het saldo verlofsparen, in tegenstelling tot hetgeen voor regulier verlof gebruikelijk is, geen sprake is van gemiddeld gelijkblijvende personele lasten. Voor het saldo verlofsparen dient de gemeente derhalve een verplichting (voorziening) te vormen. Om deel te kunnen nemen aan verlofsparen, dienen medewerkers aan te geven welk saldo van het bovenwettelijk verlof zij als verlofsparen dienen aan te merken. Per ultimo 2022 heeft een dergelijke labeling van verlofsaldi vooralsnog niet gestructureerd plaatsgevonden. Gedurende 2023 zullen medewerkers van de gemeente Valkenburg aan de Geul naar wij begrijpen meermaals geattendeerd worden op deze mogelijkheid, waardoor een duidelijke scheiding tussen het saldo bovenwettelijk verlof en het saldo verlofsparen inzichtelijk wordt.

Voor organisaties die nog geen onderscheid hebben gemaakt tussen verlofsparen en bovenwettelijk verlof, stelt de Commissie BBV dat voor bovenwettelijke verlofsaldi waarvoor niet kan worden aangetoond dat deze niet overmatig zijn, een voorziening gevormd dient te worden. Voor het bepalen van overmatig bovenwettelijk verlof kan onder meer aangesloten worden bij het verlofbeleid van de organisatie. Dienaangaande heeft de gemeente Valkenburg aan de Geul een analyse van het saldo bovenwettelijk verlof uitgevoerd en is door de gemeente een inschatting gemaakt dat naar verwachting de helft van het aanwezige saldo bovenwettelijk verlof door medewerkers als verlofsparen zal worden aangemerkt.

Wij hebben geen reden te veronderstellen dat de voorziening per 31 december 2022 niet toereikend is. Wij adviseren om jaarlijks tijdig een uitvraag te laten plaatsvinden onder de medewerkers om een zo exact als mogelijk beeld te schetsen van de feitelijke verplichting per balansdatum.

3. ANALYSE VAN DE JAARREKENING

Ontwikkeling van balansverhoudingen

Waar de staat van baten en lasten de financiële impact van de activiteiten in het boekjaar weergeeft, zowel begroot als gerealiseerd, geeft de ontwikkeling van balansverhoudingen inzicht in de vermogenspositie van de gemeente Valkenburg aan de Geul en de wijze waarop de activa van uw organisatie zijn gefinancierd.

De materiële vaste activa dalen ten opzichte van voorgaand jaar. Hoewel omvangrijk herstel heeft plaatsgevonden in 2022, heeft de hiervoor vanuit de overheid en verzekeringen dekking ontvangen, waardoor de investeringen per saldo relatief beperkt van omvang zijn. De financiële vaste activa stijgen als gevolg van verstrekte startersleningen.

Ten aanzien van de vorderingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar is een sterke stijging zichtbaar, hetgeen het gevolg is van nog te ontvangen bijdragen in het kader van de watersnood, nog te ontvangen Rijksbijdragen voor onder meer de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de vordering op VVV Zuid-Limburg inzake opbrengsten kerstmarkt 2022. De stijging in de overlopende activa is het gevolg van de nog te ontvangen afrekening Jeugdzorg over oudere jaren en een te ontvangen bedrag als gevolg van het feit dat de door de gemeente gedane voorschotbetaling de feitelijke bijdrage aan het herstel van de Mytyschool van de waterschade overstijgt.

De vermogenspositie van de gemeente neemt aanzienlijk toe als gevolg van het positieve resultaat 2022, alsmede de toevoegingen die gedurende het begrotingsjaar aan bestemmingsreserves hebben plaatsgevonden. De omvangrijkste toevoegingen hebben betrekking op de reserve sociaal domein, de reserve strategische projecten en de reserve dekking kapitaallasten. De voorzieningen nemen af, met name als gevolg van de onttrekking voor de ontwikkeling Polfermolen en de vrijval van het resterende bedrag in deze voorziening.

De langlopende schulden nemen af als gevolg van de reguliere aflossingen die op de langlopende leningen hebben plaatsgevonden. Er zijn in 2022 geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken.

Waar Veiligheidsregio Zuid-Limburg de eerste bijdrage voor 2022 in het jaar heeft gefactureerd, is de bijdrage voor het eerste halfjaar 2023 reeds in 2022 door de Veiligheidsregio gefactureerd, waardoor deze per 31 december 2022 in het crediteurensaldo is opgenomen. Tevens is er sprake van een omvangrijkere afrekening vanuit centrumregeling Maastricht, onder meer als gevolg van nog te betalen kosten inzake de energietoeslag. De overlopende passiva nemen hoofdzakelijk toe als gevolg van vooruit ontvangen middelen vanuit het Rijk inzake specifieke uitkeringen waarvoor het ontvangen voorschotbedrag de in 2022 gerealiseerde bestedingen sterk overschrijden. Dit betreft onder meer de regelingen met betrekking tot aanpak energiearmoede en de wet inburgering.

Het resultaat boekjaar gecorrigeerd voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves bedraagt € 17.543.000 positief.

Resultaat boekjaar en financiële positie

Het eigen vermogen van de gemeente Valkenburg aan de Geul is, reeds rekening houdend met het resultaat boekjaar ad € 2.275.000 positief, toegenomen tot € 60.168.000. In het kader van de transparantie van de opbouw van het resultaat vinden wij het van belang om het resultaat exclusief mutaties in reserves, en daarmee de feitelijke mutatie van het vermogen in 2022 van de gemeente, te presenteren. Gedurende het jaar heeft netto een toevoeging ad € 15.268.000 aan reserves plaatsgevonden ten gunste van het resultaat. Rekening houdend met deze mutatie, bedraagt het resultaat boekjaar € 17.543.000 positief.

Dit omvangrijkste componenten die leiden tot een dermate omvangrijk positief resultaat betreffen de toegekende middelen inzake de opvang ontheemden Oekraïne en de vergoeding die in 2022 aan de gemeente is toegekend ter dekking van de kosten verband houdend met de watersnood die in 2021 heeft plaatsgevonden.

Het verloop van het vermogen is als volgt weer te geven:

Ontwikkeling financiële positie				
	Algemene reserve	Bestemmingsreserves	Resultaat boekjaar	Totaal vermogen
	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000	€ x 1.000
Saldo per 1 januari 2022	3.110	43.303	-3.789	42.625
Resultaatbestemming 2021	-844	-2.945	3.789	0
Toevoegingen aan reserves	0	20.831	0	20.831
Onttrekkingen aan reserves	0	-5.563	0	-5.563
Resultaat 2022	0	0	2.275	2.275
Saldo per 31 december 2022	2.267	55.626	1.642	60.168

De solvabiliteitsratio, uitgedrukt als het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal, bedraagt per ultimo 2022 64% (ultimo 2021: 60%). De financiële weerbaarheid van de gemeente Valkenburg aan de Geul wordt nader geanalyseerd in de navolgende paragraaf inzake het weerstandsvermogen.

Weerstandvermogen

De financiële positie van de gemeente wordt mede tot uitdrukking gebracht in het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen en toont daarmee de financiële weerbaarheid van de gemeente. In deze paragraaf staat de analyse van het weerstandsvermogen zoals opgenomen in de programmarekening centraal.

Conform het BBV heeft de gemeente een inschatting gemaakt van de vereiste weerstandscapaciteit. In de navolgende tabel hebben wij een samenvatting opgenomen van het weerstandsvermogen van de gemeente Valkenburg aan de Geul.

Weerstandvermogen		
	2022	2021
	€ x 1.000	€ x 1.000
Beschikbare weerstandscapaciteit (A)	3.788	3.674
Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. geïdentificeerde risico's (B)	3.928	2.851
Weerstandvermogen (A -/ B)	-140	823
Weerstandsfactor	0,96	1,29

De weerstandsfactor daalt hoofdzakelijk vanwege een toename van de geïdentificeerde risico's.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de ingeschatte risico's; deze wordt uitgedrukt in de weerstandsfactor. De hieruit voortvloeiende weerstandsfactor van de gemeente Valkenburg aan de Geul bedraagt 0,96 (2021: 1,29). De daling in de weerstandsfactor vloeit voort uit een sterke stijging van de geïdentificeerde risico's.

Wij constateren dat de beschikbare weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente uitgevoerde risico-inventarisatie momenteel onvoldoende is om het totaal aan geïdentificeerde risico's op te kunnen vangen. Hierbij merken wij op dat een groot gedeelte van de vermogenspositie van de gemeente is beklemd in de algemene dekkingsreserve, waarin onder meer bedragen zijn opgenomen voor projecten die reeds meerdere jaren geleden zijn gereserveerd. Wij adviseren om deze bestemmingsreserve in detail te analyseren om te bepalen in hoeverre deze reserve vrij besteedbare middelen bevat.

De begrotings-overschrijdingen hebben, gezien hun aard en toelichting, geen invloed op ons accountantsoordeel.

Financiële rechtmatigheid

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole de financiële rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2022 van de gemeente Valkenburg aan de Geul. Het controleprotocol inclusief het normenkader is door de gemeenteraad vastgesteld. Het normenkader vertaalt zich in een toetsingskader dat als basis dient voor de interne controlewerkzaamheden. In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- voorwaardencriterium;
- begrotingsrechtmatigheid; en
- misbruik en oneigenlijk gebruik.

Voorwaardencriterium

De toetsing op de naleving van de wet- en regelgeving is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de gemeente Valkenburg aan de Geul. Door middel van onze controle op de beheersorganisatie, in combinatie met de door ons uitgevoerde gegevensgerichte controlewerkzaamheden, hebben wij – zoals eerder in dit verslag gemeld – vastgesteld dat in materiële zin niet aan het voorwaardencriterium voor wat betreft aanbestedingen wordt voldaan. Wij hebben in het kader van SiSa vastgesteld dat voor de specifieke uitkeringen aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn vastgelegd in de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld. Deze nadere invulling heeft plaatsgevonden middels de zogenaamde 212-verordening. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat baten en lasten binnen de door de raad gestelde begrotingskaders blijven en dat significante wijzigingen tijdig aan de gemeenteraad worden gemeld. Hierdoor kan tijdig een besluit worden genomen door de gemeenteraad en wordt voorkomen dat het risico wordt gelopen op inbreuk op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Indien een wijziging niet meer in het jaar zelf is vastgesteld zijn bestedingen boven het begrotingsbedrag strikt genomen niet rechtmatig. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voorwaarde hiervoor is onder meer dat deze kostenoverschrijdingen duidelijk herkenbaar in de jaarrekening moeten zijn opgenomen.

Wij hebben vastgesteld dat voor de programma's "Veiligheid, Toezicht en Handhaving" en "Algemene taakvelden" een begrotingsoverschrijding op de lasten heeft plaatsgevonden groter dan de door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie. Voor een inhoudelijke duiding van de overschrijdingen verwijzen wij naar de analyse in de toelichting op het overzicht van baten en lasten inclusief de afwijkingen tussen realisatie en begroting zoals opgenomen in hoofdstuk 5.3 van de jaarstukken 2022. In deze analyse voor wat betreft rechtmatigheid zijn de overschrijdingen toegelicht, waarmee het college van burgemeester en wethouders verantwoording aflegt over de rechtmatigheid van de lasten over het boekjaar.

Door het vaststellen van de jaarrekening waarin de uitgaven wel zijn opgenomen worden de desbetreffende uitgaven alsnog door de gemeenteraad geautoriseerd. Wij merken op dat op grond van onze controlebevindingen deze begrotingsoverschrijdingen gezien hun aard en toelichting niet meewegen in ons accountantsoordeel.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen in haar interne controlewerkzaamheden ten aanzien van de verschillende processen. De uitkomst van de toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de financiële rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties. Wij hebben desgevraagd geen signalen vanuit de organisatie ontvangen die wijzen op misbruik en oneigenlijk gebruik.

Uit hoofde van de jaarrekeningcontrole hebben wij geen indicaties van fraude en/of ongeregelheden.

4. OVERIGE ELEMENTEN

Frauderisicofactoren

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij de met governance belaste personen en het management van de gemeente. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten. Onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, maar richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van uw organisatie waarbij wij de nadruk hebben gelegd op eventuele vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarverantwoording van uw organisatie. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing zijn betrokken. Noch heeft het management materiële onregelmatigheden geconstateerd als gevolg van doen of nalaten door anderen binnen de organisatie.

Tevens hebben wij werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het bestuur. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op:

- de memoriaalboekingen die in uw administratie zijn gemaakt; hiervan hebben wij aan de hand van onderliggende documentatie getoetst of deze aanvaardbaar zijn;
- de schattingen; deze hebben wij beoordeeld op tendenties;
- significante ongebruikelijke transacties; wij hebben onderzocht of er indicatie bestaat voor ongebruikelijke transacties en hebben indien aanwezig deze transacties onderzocht met behulp van data-analyse en onderliggende documentatie.

Hoewel wij een professioneel kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2022 hebben wij geen specifieke aanwijzingen verkregen voor fraude of vermoedens van fraude.

Fraude in de controleverklaring

Met ingang van de controle over boekjaar 2022 zijn wij verplicht om bij wettelijke controles in de controleverklaringen nadere informatie op te nemen met betrekking tot onze werkzaamheden inzake fraude.

Er is een sectie 'Controleaanpak frauderisico's' opgenomen in de controleverklaring. In deze sectie hebben wij toegelicht op welke wijze bij de controle is ingespeeld op frauderisico's bij uw organisatie. De mate waarin een frauderisico aandacht behoeft tijdens de controle is van invloed op de mate van aandacht in de controleverklaring.

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld, is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle.

Continuïteit

Met ingang van de controle over boekjaar 2022 zijn wij verplicht om bij wettelijke controles in de controleverklaringen nadere informatie op te nemen met betrekking tot onze werkzaamheden inzake continuïteit. Er is een sectie 'Controleaanpak continuïteit' opgenomen in de controleverklaring. In deze sectie hebben wij toegelicht op welke wijze bij de controle is ingespeeld op financiële risico's bij uw organisatie. De mate waarin een continuïteitsrisico aandacht behoeft tijdens de controle en de inschatting in welke mate er een onzekerheid is met betrekking tot de continuïteit is van invloed op de mate van aandacht in de controleverklaring.

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij zijn op grond van artikel 2:393 lid 4 BW verplicht melding te maken van onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Bij het uitvoeren van de controle zijn in dit opzicht geen acute bevindingen naar voren gekomen die aan u moeten worden gemeld.

Vanuit onze professioneel-kritische instelling bevelen wij aan om cybersecurity en informatiebeveiliging structureel in te bedden in het beleid en een omspannend inzicht te verkrijgen ten aanzien van risico's en daarop geënte beheersingsmaatregelen. Ook vanuit de regelgeving vinden ontwikkelingen op dit vlak plaats. In dit kader verwijzen wij naar de navolgende paragraaf inzake NIS 2.

NIS 2

Het belang van cybersecurity voor de bescherming van onze samenleving wordt steeds evidentier. Uit dien hoofde heeft de Europese Unie in 2016 de Directive on Security of Network and Information Systems (NIS Directive) geïntroduceerd. Met de toenemende digitalisering en het toenemende aantal cyberaanvallen, heeft het Europees parlement ingestemd met strengere Europese regels voor de digitale beveiliging van onder meer ziekenhuizen, overheden en belangrijke bedrijven en is de NIS-richtlijn herzien en verbeterd. Deze NIS 2-richtlijn heeft een groter bereik en richt zich op meer sectoren om op die manier de cyberweerbaarheid van de EU-lidstaten gelijk te trekken en te vergroten.

NIS 2 tracht op verschillende manieren de cybersecurity te verbeteren. De richtlijn heeft tot doel het aanscherpen van bestaande beveiligingseisen, het aanpakken van de beveiliging van supply chains, het stroomlijnen van rapportageverplichtingen, strengere toezichtsmaatregelen en het invoeren van handhavingvereisten met geharmoniseerde sancties in alle lidstaten.

Een belangrijk verschil ten opzichte van NIS 1 uit zich in de handhaving van NIS 2. Organisaties waarvan blijkt dat zij de wetgeving niet volgen kunnen te maken krijgen met onder andere boetes en schorsingen. Personen met een relevante autoriteit of bestuurlijke rol binnen de organisatie kunnen persoonlijk verantwoordelijk worden gehouden en aansprakelijk worden gesteld. Dit houdt in dat cybersecurity een organisatiebrede verantwoordelijkheid betreft die ook beleidsmatige inbedding behoeft. Daarnaast worden aangescherpte rapportageverplichtingen gesteld aan specifieke sectoren met een belangrijke impact op de samenleving. Op deze manier worden organisaties aangespoord om de benodigde stappen te zetten en te investeren in weerbaarheid tegen digitale dreigingen en andere risico's die impact kunnen hebben op hun netwerk en informatiesystemen. De richtlijn moet nog worden vertaald naar nationale wetgeving en zal naar alle waarschijnlijkheid in de loop van 2024 in werking treden.

Aanpassingen in maatregelen en naleving van nieuwe rapportageverplichtingen op het gebied van informatiebeveiliging zijn niet eenvoudig ingevoerd en kosten daarom veel tijd en middelen. Omdat dergelijke maatregelen naar verwachting verregaande invloed zullen hebben op de dagelijkse activiteiten van uw organisatie adviseren wij om hier tijdig op voor te sorteren. RSM kan u nader informeren over hetgeen NIS 2 voor uw organisatie betekent.

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-verantwoording.

In de praktijk zal nog nadere duiding plaatsvinden in welke categorie sommige bedrijven vallen. Vooralsnog is onderscheid gemaakt tussen “Essentieel” en “Belangrijk” met daaronder de branches:

Essentieel	Belangrijk
Energie	Post- en koeriersdiensten
Transport	Afvalbeheer
Banken	Vervaardiging, productie en distributie van chemische stoffen
Financiële markt infrastructuur	Voedselproductie, verwerking en distributie
Zorg	Productie
Drinkwater	Digitale leveranciers
Afvalwater	
Digitale infrastructuur	
Openbaar bestuur	
Ruimte	

Single information Single audit (SiSa)

De verantwoording van de Single Information en Single Audit (SiSa) is wettelijk verplicht. Wij hebben op grond van artikel 5, vierde lid Bado voor de controle de volgende rapporteringstoleranties gehanteerd per specifieke uitkering:

- € 12.500 (totaal der lasten) indien de omvangbasis kleiner of gelijk is aan € 125.000;
- 10% indien de omvangbasis groter is dan € 125.000 of gelijk aan € 1.000.000;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter is dan € 1.000.000.

Voor de SiSa verantwoording gelden afwijkende rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening. De achterliggende reden hiervan is om vakdepartementen te voorzien van voldoende informatie teneinde de specifieke uitkering vast te stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. In het kader van de totstandkoming en controle van de SiSa-verantwoordingsinformatie merken wij op dat, op basis van de door de Accountantsdienst Rijk uitgevoerde review, kritisch wordt gelet op de kwaliteit van de aangeleverde SiSa-verantwoordingsinformatie en de hierop door de accountant uitgevoerde controle.

Wij hebben in onze controle in overeenstemming met de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2022 specifieke werkzaamheden uitgevoerd om een oordeel te kunnen verstrekken over de SiSa-verantwoordingsinformatie die in een tabel bij de jaarrekening is opgenomen. De door ons uitgevoerde werkzaamheden bestaan uit het beoordelen van de interne beheersing en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden.

In de SiSa verantwoording is een tweetal verschillende indicatoren opgenomen, te weten:

- indicatoren welke van invloed zijn op de financiële vaststelling; en
- indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de indicatoren welke van invloed zijn op de financiële vaststelling geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de SiSa-verantwoordingsinformatie. Deze indicatoren zijn door ons getoetst op getrouwheid en rechtmatigheid, en waar nodig aangevuld met een controle op de deugdelijke totstandkoming. Voor indicatoren zonder invloed op de financiële vaststelling hebben wij enkel de deugdelijke totstandkoming vastgesteld en derhalve niet de rechtmatigheid.

Op grond van het Bado rapporteren wij in dit verslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in het kader van SiSa zijn verantwoord. Wij doen dit door middel van navolgende tabel welke als bijlage bij de SiSa-verantwoordingsinformatie moet worden meegezonden.

Deze tabel moet ook worden opgenomen wanneer er geen fouten of onzekerheden zijn vastgesteld.

Bevindingen controle SiSa-verantwoordingsinformatie				
SiSa-regeling		Fout of onzekerheid	Financiële omvang van fout of onzekerheid	Toelichting
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
JenV A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
BZK C55	Aanpak energiearmoede	N.v.t.	€ 0	N.v.t.

BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
I&W E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
I&W E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet - gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) - gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) - gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G10	Wet inburgering - gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gemeentedeel 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G13	Onderwijsroute 2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.v.t.	€ 0	N.v.t.

Rechtmatigheidsverantwoording

Na achtereenvolgens een aantal maal uitgesteld te zijn geworden, doet de rechtmatigheidsverantwoording vanaf boekjaar 2023 haar intrede. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording geven wij onderstaand een drietal elementen ter overweging ten aanzien van het vaststellen van de door de gemeenteraad vast te stellen verantwoordingsgrens.

Informatiepositie van de gemeenteraad

De verantwoordingsgrens weerspiegelt de informatiepositie van de gemeenteraad. Hoe lager de verantwoordingsgrens, des te meer informatie de gemeenteraad ontvangt, maar ook des te meer details die mogelijk niet altijd interessant zijn voor de gemeenteraad. Het algemeen bestuur dient de hoogte van de verantwoordingsgrens derhalve af te stemmen op haar informatiebehoefte.

Kosten van de rechtmatigheidsverantwoording

Er bestaat een inverse relatie tussen de hoogte van de verantwoordingsgrens en de omvang van de werkzaamheden die door de interne controle moeten worden uitgevoerd. Met andere woorden, indien de verantwoordingsgrens lager wordt vastgesteld, worden afwijkingen voor lagere bedragen van belang. Om ook deze lagere bedragen te kunnen opsporen, vastleggen en rapporteren, dienen de interne controlewerkzaamheden uitgebreid te worden.

Eenduidigheid van normen

De gemeenteraad verstrekt in de vorm van de goedkeuringstolerantie aan de accountant een grensbedrag voor de jaarrekeningcontrole, welke mede is ontleend aan het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). Voor fouten bedraagt deze tolerantie 1% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. Indien de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording op een ander niveau wordt vastgesteld dan de goedkeuringstolerantie voor de jaarrekeningcontrole, dient de gemeenteraad uit hoofde van transparantie toe te lichten waarom verschillende normen gehanteerd worden.

BIJLAGE - GEPLANDE EN GEREALISEERDE URENBESTEDING

Voorafgaand aan de start van de controleopdracht maken wij op basis van de reikwijdte en diepgang van de controle-opdracht, in combinatie met onze kennis van de markt waarin uw organisatie opereert, alsmede kennis van de huishouding van uw organisatie, een inschatting van de urenbesteding. In onderstaand overzicht geven wij de geplande en de (verwachte) gerealiseerde urenbesteding weer.

Overzicht geplande en gerealiseerde urenbesteding			
Functioniveau	Geplande uren	Gerealiseerde uren *	Verschil
Externe accountant	32	32	0
Supervisor	74	88	14
Assistent accountants	219	450	231
Totaal	325	570	245

** De gerealiseerde uren omvatten de stand per heden, inclusief de verwachte uren ten aanzien van dossierafwikkeling.*